

Καταρίνα Κάρστεν

ΟΝΟΜΑΤΑ ΣΤΟ ΚΟΥΤΕΛΟ*

Ο ΦΡΑΝΤΣ ΕΝΤΕΡ καγχάζει συνεχώς.

Πάντοτε κάγχαζε, πάντοτε θα καγχάζει.

Άναίτια – μολονότι δὲν τὸ ξέρουμε μὲ βεβαιότητα.

Αὐτὴ ἢ σκωπτικὴ ἔπαρση.

Ἔχει παγιωθεῖ, χαραχτεῖ, δὲν ἐξαλείφεται πιὰ. Τὸ πρόσωπό του εἶναι σταχτοκίτρινο. Θὰ μπορούσες νὰ σκεφτεῖς; οὔτε σταλιά ἀῖμα. Κοιτάζει ἀόριστα, παντελῶς ἀπὼν, τελείως παρῶν. Ὅποιος τὸν γνωρίζει ξέρει ὅτι δὲν ὑπάρχει ἀντίφαση σ' αὐτό. Πολὺ διεισδυτικός: κατευθεῖαν στὸ κέντρο τῆς ζωῆς.

Τὸ τί σκέφτεται δὲν τὸ γνωρίζουμε. Ἡ ἀνάσα του δὲν ἀκούγεται. Ἄρχισε ν' ἀναπνέει τὴν 7η κάποιου Ἀπρίλη. Τὴ 13η κάποιου Νοέμβρη θὰ πρέπει νὰ δυσκόλεψε ἢ ἀναπνοή του. Τὰ πάντα παρέρχονται.

Ξεσυνήθισε νὰ σκέφτεται. Ἀρκετὸν καιρὸ κλωθογύρισε στὰ ἴδια. Μόνο νὰ καγχάζει ξέρει.

Τὸ ὄνομά του δὲν τὸ κρατᾶει μυστικό. Εἶναι γραμμένο μὲ μαῦρα γράμματα στὸ κούτελό του. Τὸ κούτελό του εἶναι λεῖο. Ἐξαιρετικὰ ὠραῖο. Τὰ μάτια του – ὅμως δὲν πρέπει νὰ εἴμαστε ἀπαιτητικοί. Οὔτε γιὰ τὴ μύτη καὶ τὸ στόμα του.

Τὸ κούτελό του εἶναι ὠραῖο: εὐρύχωρο, πλατὺ, ψηλὸ. Σὲ παρακινεῖ νὰ γράφεις τὸ ὄνομά σου πάνω του. Μὲ μαῦρα γράμματα, γύρω στοὺς δύο πόντους μεγάλα, εὐανάγνωστα.

Ἐντάξει: δὲν εἶναι στὸν καθένα δεδομένο νὰ φέρει τὸ ὄνομά του στὸ μέτωπό του. Κάποιος τρίτος στρίβει μὲ νόημα τὸν δείκτη του στὸν κρόταφο καὶ ρωτᾶει: πρὸς τί ὄλ' αὐτά; Ὁ Φράντς Ἔντερ φέρει τὸ ὄνομά του στὸ κούτελο.

Καὶ γιατί ὄχι;

Τοῦτο ἀποτελεῖ διαρκὴ ἔνδειξη φιλοφροσύνης.

Οἱ Ἀμερικανοὶ καθιέρωσαν στίς συνδιασκέψεις καὶ τὰ συνέδρια νὰ φέρει κάθε σύεδρος τὸ ὄνομά του στὸ ἔνδυμά του. Σὲ μιὰ μικρὴ ταμπελίτσα, πάνω δεξιά, εὐκολοδιάβαστο ἅμα στέκεσαι ἀκριβῶς ἀπέναντί της. Ὅχι ὅμως τόσο ὅσο τὸ ὄνομα τοῦ Φράντς Ἔντερ. Τὰ γράμματα στὸ κούτελό του εἶναι, ὅπως εἰπώθηκε, γύρω στοὺς δύο πόντους μεγάλα, ἂν ὄχι μεγαλύτερα.

Προνοεῖ καὶ γιὰ τοὺς διοπτροφόρους.

Ὁ Φράντς Ἔντερ δὲν ὑποκλίνεται ὅταν αὐτοσυστήνεται.

Προτείνει τὸ κούτελό του, ἀνοιχτά, ἐλεύθερα, χωρὶς δισταγμὸ νὰ ποῦμε.

Καγχάζει.

Δὲν ἔχει τίποτα νὰ κρύψει.

Δὲν βγαίνει ποτὲ ἔξω.

Μερικὲς φορὲς τὸν ζηλεύω γιὰ τὸ σπίτι του. Εἶναι σκιερὸ καὶ δροσερό. Ὅστοςὸ ξηρό, διόλου ἀνθυγιεινὸ, στέρεα κτισμένο. Ποιὸς χτίζει πιὰ σήμερα στέρεα; Γιὰ τὴν αἰωνιότητα, ὅπως ἔλεγαν παλαιότερα.

Οἱ αἰωνιότητές μας εἶναι προβλέψιμες.

Κι ἔπειτα τὰ παράθυρα: ὑπερβολικὰ μεγάλα φτιάχνονται τὰ παράθυρα σήμερα. Οἱ ἀγρότες ἤξεραν γιατί ἔφτιαχναν μικρὰ παράθυρα. Αὐτὰ τὰ ὀρθογώνια, αὐτὰ τὰ τρομαχτικὰ μακρόστενα ἀνοίγματα στοὺς τοίχους σήμερα. Ὅλοκληρες προσόψεις ἀπὸ γυαλί, σχεδὸν διόλου τοῖχοι.

Βλέπεις καλύτερα πρὸς τὰ ἔξω, αὐτὸ νὰ λέγεται. Ὅμως βλέπεις καλύτερα καὶ πρὸς τὰ μέσα.

Αὐτὸ εἶναι δυσάρεστο.

Τὰ παράθυρα τοῦ Φράντς Ἔντερ εἶναι πάρα πολὺ μικρά. Τοῦτο δίνει βαρῦτητα στὸ κτίσμα. Ἐνα κτίσμα πρέπει νὰ ἔχει βαρῦτητα, εἰδάλλως ἄς τὸ κτίσουμε ἐξαρχῆς στὸν ἀέρα.

Πύργοι στὸν ἀέρα.

Ὁ Φράντς Ἔντερ ζεῖ ἀποτραβηγμένος.

Τὸν ἐπισκέπτομαι πότε πότε.

Ἐκεῖνος δὲν μ' ἐπισκέπτεται ποτέ.

Καγχάζει ἀντὶ γιὰ καλωσόρισμα.

Ἔτσι εἶναι ὁ χαρακτήρας του.

Ἡ συζήτησή μας εἶναι βουβὴ καὶ τεταμένη. Ἀκούει μὲ μεγάλη προσοχή. Ἔχει ἐξασκηθεῖ σ' αὐτό. Ἐγὼ ρωτᾶω πολλὰ. Ἐκεῖνος ὑπεκφεύγει. Μὲ προκαλεῖ: Κοίταξέ με. Καὶ τότε θὰ ξέρεις ἀρκετά. Πρὸς τί τὰ λόγια;

Ὅταν φεύγω, κουρασμένη, ἐκνευρισμένη καὶ γιὰ πάντα παρατημένη ἀπ' αὐτόν, μὲ παρακολουθεῖ ν' ἀπομακρύνομαι.

Πολλὲς ἤδη φορὲς πῆρα τὴν ἀπόφαση νὰ μὴν τὸν ξαναεπισκεφτῶ.

Ὅχι, ὅτι μὲ περιμένει. Μπορεῖ καὶ νὰ μὴν τὸν νοιάζει διόλου.

Ἐκεῖνος γνωρίζει ἐπακριβῶς.

Ἐμένα δὲν γίνεται νὰ μὴ μὲ νοιάζει, γιὰτὶ δὲν γνωρίζω ἐπακριβῶς. Μὲ θυμώνει ποὺ καγχάζει μὲ τὴ δίψα μου γιὰ γνώση, μὲ τὴν ἀνυπομονησία μου. Ἐπειτα μοῦ φαίνεται καὶ πάλι διακριτικός, δείχνει νὰ θέλει νὰ κρατήσει ἀπόσταση, ιδιότητες ποὺ ἐκτιμῶ.

Στὸ μέτωπό μου δὲν εἶναι τίποτα γραμμένο. Οὔτε βέβαια καὶ τὸ ὄνομά μου. Δὲν θὰ τὸ ἐπέτρεπα στὸν ἑαυτό μου.

Ἐκεῖνος φέρει τὸ ὄνομά του στὸ κούτελο.

Ποῦ τὸν συναντῶ;

Σὲ μιὰ κοιλάδα. Σ' ἓνα χωριό. Σ' ἓνα ἐξωκλήσι.

Στὸ ὀστεοφυλάκιο.

ΕΠΙΜΕΤΡΟ

Οἱ πολὺ μικρὲς, κορφτὲς περιόδους, μὲ τὴν καθεμιὰ ν' ἀποτελεῖ συχνὰ καὶ παράγραφο, ἢ αἰνιγματικὴ γραφὴ καὶ κάποια σκοπίμως καλλιεργημένη ἀπὸ τὴ συγγραφέα ἀσάφεια εἶναι τὰ χαρακτηριστικὰ γνωρίσματα τοῦ διηγήματος τούτου. Μὲ τὴ δευτέρη ἀνάγνωση, ὁ καθένας μπορεῖ νὰ παρατηρήσει πὼς οὔτε μία λέξη τοῦ διηγήματος δὲν βρῖσκεται σὲ ἀντίφαση μὲ τὴν ἐντελῶς ἀναπάντεχη κατακλείδα του. Κι ὅμως, διαβάζοντάς το γιὰ πρώτη φορά, ἄλλα πράγματα καταλαβαίνει ἢ νομίζει πὼς καταλαβαίνει ἢ μᾶλλον δὲν καταφέρει νὰ καταλάβει τί ἀκριβῶς συμβαίνει, ποῦ τὸ πάει ἢ διηγηματογράφος. Ἡ εὐρηματικὴ «λύση» τοῦ διηγήματος, ἀντάξια ἀστυνομικοῦ ἀφηγήματος, τὸ καθιστᾶ ἐκ τῶν ὑστέρων ἐνδιαφέρον, ἢ ἔστω πιὸ ἐνδιαφέρον, ἀφοῦ ἔρχεται ἀπροσδόκητα νὰ φωτίσει τὴν ἀπορία ποὺ γεννιέται ἀρχικὰ στὸν ἀναγνώστη καὶ νὰ δικαιώσει τὸ εὐλόγο σάστιμά του.

* Τίτλος πρωτοτύπου: «Namen auf der Stirn», *Deutsche Kurzgeschichten*, Le Livre de Poche, Παρίσι 1989, σσ. 63-70. Προέρχεται ἀπὸ τὸ βιβλίο *Geschichten von Herrn Charon*, ποὺ κυκλοφόρησε τὸ 1977. (Σ.τ.Μ.)

Ἡ ἴδια μετάφραση ἔχει δημοσιευτεῖ καὶ στὸ περιοδικὸ *Ἐντευκτήριο*, τχ 54, Ἀπρ.-Ἰούν. 2001, σσ. 64-66.

Ἡ γερμανο-αυστριακὴ συγγραφέας καὶ δημοσιογράφος Καταρίνα Κάρστεν (Catarina Carsten) γεννήθηκε τὴν 23ῃ Ἀπριλίου 1920 στὸ Βερολίνο. Ἐγράψε διηγήματα, ποιήματα, ἐπιφυλλίδες, θεατρικὰ ἔργα γιὰ τὴ σκηνὴ καὶ γιὰ τὸ ραδιόφωνο. Ἀπὸ τὸ 1947 ὡς τὸ 1958 ἐργάστηκε στὴν ἐφημερίδα *Augsburger Allgemeinen* καὶ ἀργότερα συνεργάστηκε μὲ τὴν ἐφημερίδα *Die Zeit* καὶ γνωστὰ περιοδικὰ. Ἀπὸ τὸ 1964 ζεῖ στὸ Puch bei Hallen, κοντὰ στὸ Ζάλτσμπουργκ. Εἶναι μέλος τοῦ αὐστριακοῦ P.E.N. Club. Παντρεύτηκε τὸν συνθέτη Χέρμαν Ρέγκνερ (Hermann Regner), ὁ ὁποῖος πέθανε τὸ 2008. Τὸ 1977 τιμήθηκε μὲ τὸ Βραβεῖο Alma-Johanna-Koenig. (Σ.τ.Μ.)